

Aktivita v kostce

Žáci se seznámí s poválečnou situací v Československu a s růstem vlivu KSČ. Na příkladu konkrétní vesnice se ilustrují faktory vedoucí k vzestupu KSČ. Jan Vlk je volyňský Čech, který bojoval v řadách Svobodovy armády. Je to frontový veterán a má své zkušenosti se Sovětským svazem. Jeho zkušenost stojí v přímém protikladu se zápecnictvím vesničanů a jejich iluzí o SSSR.

Didaktické cíle

Žáci se seznámí s politickými postoji obyvatel pohraničí po druhé světové válce.

Žáci se seznámí s výsledky voleb 1946 a porozumí jejich významu pro další směřování společnosti.

Žáci interpretují obrazy a na základě dílčích informací vytváří širší závěry.

Žáci interpretují texty – konfrontují různé texty a vytváří na jejich základě širší závěry.

Časová náročnost

Příprava učitele: 20 min.

Práce ve vyučování: 40 min.

Seznam scén

H1.S0 Úvodní video

A1.S7 Příchod Vlka do vsi

A1.S4 Rozhovor s Janem Vlkem

D2.S1 Obecní kronika

Další materiály

Další materiály jsou dostupné online na webu Dějepis ve 21. století:

<http://www.dejepis21.cz/povalecny-nastup-komunisticke-moci>

Obecní kronika: Příchod Volyňských a Volby 1946 (Pracovní list 3)

Volební program KSČ v roce 1946 (výběr) (Pracovní list 2)

Metodické podněty

Cvičení je tematicky zaměřeno na poválečný nástup komunistické moci. Podobně jako v jiných hodinách je základní metodou postupné zpřístupňování torzovitých dílčích informací, které postupně skládají širší obraz sociálních vztahů v dané komunitě, postojů jednotlivých aktérů, jejich jednání a proměn motivací. V úvodu cvičení žáci sledují komiks Příchod Vlka do vsi. Jejich cílem je identifikovat jednotlivé postavy. Proto je lepší nedávat v úvodu příliš detailní informace o postavách, ale postupně je odkrývat. Žáci mohou dedukovat, že Vlk je vojákem (má uniformu, Pláteník jej tak oslovuje).

Z komiksu ani z následného rozhovoru se sice nedozvíme nic bližšího o Pláteníkovi ani o předsedovi, ale lze dedukovat, že jsou to starousedlíci, kteří celou válku prožili v místní vsi. V tomto kontextu působí Pláteníkovo prohlášení, že „jsme se tady taky rvali s Němci“, poněkud nepatřičně. Prvním cílem reflexe komiksu je tedy postižení vztahu ke konfiskátům. Druhý cíl reflexe komiksu je spojen se závěrečnou pasáží, kdy je Vlk svědkem debaty místních vesničanů o tom, koho budou volit. Žáci se snaží identifikovat politické postoje jednotlivých aktérů.

V této fázi zatím neví, že komunistický agitátor je Klepal, otec podnikatele Aloise Klepala. Závěry žáků pak konfrontujeme přímo s výpovědí Vlka, jeho zkušenost z Volyně v tomto modulu upozadíme.

V další fázi pak žáci reflektují dění v obci, jak je zapsáno v Pamětní knize obce. Všimají si výsledků politického dění, identifikují předsedu MO KSČ a hledají zdůvodnění vysokého rozdílu mezi celostátním výsledkem a výsledkem v obci. Závěry získané analýzou místního dokumentu žáci doplní analýzou volebního programu KSČ (resp. vybraných bodů tohoto – programu) z roku 1946.

Navržený postup

Fáze 1 cca 5 minut

Seznámení s kontextem

- **seznámení s historickým kontextem:** 3. republika, volby 1946
- **seznámení s kontextem hry:** Hráč je v pozici památkáře, který má rozhodnout o osudu staré školy, k níž se váže řada malých příběhů místních obyvatel. Během svého šetření se s těmito osudy setkává.

Fáze 2 cca 5 minut

Seznámení s poměry v poválečném pohraničí

A1.S7 komiks Příchod Vlka do vsi

Žáci se pokouší identifikovat jednotlivé postavy v komiksu závěry si zapisují do pracovního listu, mohou pracovat ve dvojicích (po celou dobu cvičení).

Fáze 3 cca 10 minut

Reflexe závěrů: prohloubení historického porozumění

Konfrontace závěrů žáků, místo zpřesňujícího výkladu pustit rozhovor s Janem Vlkem

A1.S4 – je třeba upozadit jeho vyprávění o nasazení v armádě a soustředit se na příchod do vsi a vztahy s místními, popř. poválečné osudy Volyňáků.

Fáze 4 cca 10 minut

Reflexe nástupu KSČ k moci

D2.S1 místní kronika

V další fázi ukážeme žákům kroniku, lze také poskytnout klíčové zápisy (Příchod Volyňských a Volby 1946) v PDF (viz pracovní list 3). Žáci si všimají, jakého výsledku KSČ dosáhla – dělají si poznámky do pracovního listu.

Závěry analýzy místních voleb žáci konfrontují s celostátními výsledky a hledají důvody rozdílu. Analyzují také volební program KSČ (Pracovní list 2) – závěry si žáci znamenají do pracovního listu.

Fáze 5 cca 5 minut

Reflexe závěrů: prohloubení historického porozumění

Společná reflexe závěrů – na závěr je možné ukázat Obecní kroniku, s. 79 – Únor 1948: počátek nového života (viz též pracovní list 3) – zdůraznit souvislost voleb 1946 a února 1948.

Fáze 6 cca 5 minut

Shrnutí:

Tvorba myšlenkové mapy – hledání širších souvislostí komunistického úspěchu (válka, krize, odsun, . . .) – řízená diskuse